

An 1
 H. J. J. J.
 E. J. J. J.

 La Ciutat

Quinzenal afiliat a l'Esquerra Republicana de Catalunya

Redacció i Administració: Alonso Martínez, 27 - NÚMERO SOLT: 10 CENTIMS

No pot tornar ni tornarà

No pot tornar, no ja solament la monarquia, sinó el seu esperit. No pot tornar ni amb el nom de Gil Robles, ni disfressada de Lerroux o de bracet amb Cambó.

Les dretes prou que ho voldrien. El Sr. Gil, Lerroux i Cambó prou que es mouen i es belluguen perquè fos. I els «pobres perseguits», al davant de tots els quals hi ha el Cardenal Segura no s'estan ni un moment quiets, treballant, buscant diners o bé repartint indulgències, perquè pugui tornar.

Quatre dies obert el Parlament. Un govern presidit pel Sr. Gil Robles, la cartera de Guerra per en Sanjurjo, la de Governació a en March, Finances al Sr. Cambó, Instrucció Pública el senyor Royo Vilanova. Immediatament la resurrecció de tots els personatges de la monarquia: Calvo Sotelo, La Cierva, Berenguer, Martínez Anido.

Els sindicats clausurats. Les lleis del treball incomplertes. La policia al servei dels poderosos, en lloc d'ésser una garantia pel poble. Una guerreta a l'Àfrica per distreure al país. I com acompanyament d'això, a més de deixar de banda tota la legislació de la República, d'apartar-se de la Constitució, i d'ofegar les llibertats de l'Estatut de Catalunya, una gran campanya en favor de la restauració. I el Borbó podria tornar a portar davant del seu nom, aquelles dues inicials símbol del despota: S. M.

Aquest és el panorama que oferiria un triomf de les dretes. Però no serà. No serà perquè tot el poble s'aixecarà en peu, i aniquilarà i entonsarà d'una vegada i per sempre més, tota aquesta desfílada entre grotesca i tràgica, de les velles dretes que voldria tornar.

El poble no ho permetrà, n'estem convençutíssims, perquè malgrat tot el que els enemics puguin dir, l'Esquerra, per moments veu apropar-se la victòria. Ací mateix a les terres de Lleida, els enemics mateix, ja ho donen per descomptat i segur. I el triomf serà a tot Catalunya, i en el seu cap i casal.

Aquest triomf serà la més plena garantia, de què no tornarà ni la monarquia, ni el seu esperit. Garantia de respecte a les lleis laiques i obreristes de la República; de la Constitució i les seves orientacions. A més, a nosaltres com a catalans, ens serà la garantia de què l'Estatut serà respectat, i així Catalunya podrà anar més i més endavant en l'obtenció de què li siguin tornades les llibertats perdudes.

Ciudadà: Medita una mica en tot això. I ja veuràs com voldràs ésser un més, amb el teu entusiasme a fer que el triomf de l'Esquerra pugui ésser encara més gran.

Per Catalunya, per la República, per les reivindicacions obreres, perquè es respectin les lleis que les esquerres han fet i perquè no torni l'oprobri, nosaltres lluitem i lluitarem.

Segurs del triomf estem, sí; però si ets Català, si ets Republicà, si ets d'esquerra, si ets amant de la Justícia Social, tu ens hi acompanyaràs. I no tenim cap dubte de què així serà.

L'enemic més declarat d'Esquerra Republicana de Catalunya, és el diari «L'Opinió».

Feu el buit a un periòdic que actua en un sentit tan derrotista.

Republicans: Llegiu LA HUMANITAT.

MANIOBRA POLITICA

Per diumenge vinent està anunciada a Barcelona una conxorxa emboscada de les dretes, que titulen «Assemblea de Defensa Agrícola».

¿Sabeu el que és? Doncs no altra cosa que una maniobra electoral, feta a posta per a caçar incautes. Es això i absolutament res més.

En tenim proves contundents i certes. I una potser de les bones que hi ha, és la manera com s'ha preparat aquesta Assemblea.

La raó que es dona per a què es vegi la necessitat de dur-la a terme és l'elaboració d'un projecte de llei de contractes del camp que té de presentar-se a discussió al Parlament de Catalunya. Un projecte, que per part interessadíssima com és l'Institut de Sant Isidre, que d'una institució d'un cert prestigi com era, ha passat a ésser una mena de sucursal camuflada de la «Lliga» i un recer dels anarquistes de la dreta, ha volgut fer-se veure que era una cosa terrible. Una mena de versió corregida i augmentada i convenientment posada a l'ordre de les coses agrícoles de «l'anarquista de Terrassa».

I precisament en l'exageració s'hi han fet el parany. Per un excés de mala fe han caigut en la puerilitat. Han volgut dur tan enllà l'enredada, que han ensenyat la trampa.

Parlem d'engany i diem enredada, perquè no altra cosa és, doncs, el que s'ha fet. El truc no pot pas ésser més senzill. Veieu, sinó: Ha consistit en enviar unes quantes lletres ben distribuïdes i escampades, en les que es deia que, d'una manera confidencial, comunicaven alguns punts del projecte de llei que es volia elaborar. I aquests punts, interpretats a caprici i sense explicacions, donats —i aci vé el gros de l'enredada— com a resum de coses de la llei, ja us podeu imaginar si n'estaven de carregats de tintes negres. Oh..., i per segons quill...

Però bé, això és la primera part. La segona consistí (i per aci ens enterarem de tot i del misteri de les confidències... Ui..., quina por!!) en fer una llista de propietaris—ben escollidets, eh!!— i un document escrit a mà en el que se'ls convocava per assistir a una reunió a la Cambra de Co-

merç, on se'ls hi donaria compte de certes confidències.

I la cosa ja va estar en marxa. Els propietaris, amb aquells punts escuets, fets, preparadets a posta es pogueren esgarriar al seu gust. Malparlar de l'autonomia, del govern, de les lleis... i el que s'estila en aquests casos, cada un d'ells ho devia fer segons el seu temperament. Fins va haver-n'hi que res, estaven disposats a fer una guerra, diem-ne comercial.

En fi... tot plegat una cosa que faria riure, si no fos aquest aspecte de maniobra electoral que té. Per això ho denunciem i ho advertim, i hem volgut posar-ho en evidència.

Però a més hi ha un altre aspecte. El de què aquests propietaris—de bona fe alguns, enredats altres—estan jugant amb una arma de dos talls. S'entesten en voler trobar problema allí on no hi ha problema. Volen veure perill allí on el perill no existeix. Inconscientment van a fer política, en quelcom que en política anirien a perdre-hi...

Que vigilin, doncs. Que no vulguin ésser propicis a cap maniobra. Que no afavoreixin inconscientment els desigis inconfesables d'una política.

I que consti que no diem això en to d'amenaça. Es un avis lleial, i que si el fem, és perquè ens trobem en coneixement de causa—fixeu-vos-hi bé—per a poguer fer-ho.

Ara... penseu si teniu d'anar-hi a l'Assemblea... Vosaltres mateixos...

Esquerra Republicana de Catalunya, té el seu triomf més segur que mai. No temeu, doncs, catalanistes. Si allí a Castella algú volgués negar els nostres drets, no podria. Un triomf de la gent de Macià, avui com ahir, allà a les altres terres d'Ibèria, s'entén com el crit de Catalunya que, dempeus, demana, vol i exigeix, la plenitud de les seves llibertats.

Catalanista: Medita-hi en això!

Els culpables de l'abandonament dels infants

«Crònica Targarina» titulava el seu últim editorial «Els infants, abandonats».

Però «Crònica», potser en un excés de prudència, no deia d'una manera clara, si bé ho deixava entendre, a qui es podia culpar un bon tros del seu abandonament.

Nosaltres, però, aprofitant l'oportunitat que això ens brinda, volem dir algunes coses d'aquesta qüestió i assenyalar els culpables de què una cosa tan alta, tan digna, tan cristiana com és l'amor als infants no cristal·litzi en fets concrets que l'exterioritzin d'una manera diem-ne oficial.

I tota la culpa la tenen els que es creuen més alts, més dignes i més cristians que ningú. En una paraula: Els dretistes, la gent que governa (?) a Tàrraga, els d'«Acció Comarcal», «Lligueros», que tot és el mateix.

Proves en tenim més d'una i més de cent. I que no ens en facin enraonar gaire, perquè cregueu que els hi fariem saber el que ells es pensen que no sabem.

Si més no, recordeu el que ha succeït amb la iniciativa de «Crònica Targarina» per unes Colònies Escolars. Iniciativa que fèrem nostra, en un article publicat el dia 20 de Juliol que titulàvem «El que fa l'Esquerra pels infants. I el que no faran les dretes. I el que no farà mai l'Ajuntament que tenim a Tàrraga», i publicàvem fotografies de colònies escolars.

A més, altra prova és, també, el buid que han fet els d'«Acció», les dretes, els «cristianíssims», davant la simpàtica idea de fer una festa dels infants.

Mentrestant a Tàrraga hi ha infants pretuberculosos, com a tot-arreu. Infants malaltissos, infants esquistos...

I els que tenen la responsabilitat de vetllar com ningú pels humils, pels malalts, ben poc se'n preocupen. Els que governen diuen que ja tenen prou mal-de-caps. Els amics dels que governen... només pensen en els «pobres *padres* perseguits».

Tan fàcil que seria de posar-hi remei. Però cal... ells no la recolliran mai una veritable iniciativa humana! Què si l'haguessin recollit aquesta de la festa dels infants, hauria estat possible de fer dues coses a la vegada. Una festa bella i digna, i el producte que se n'hagués tret de benefici, dedicar-lo per atendre els casos més urgents i de més necessitat de malalties infantils. O prevenció ontra les malalties.

Ara que ja nosaltres ja ho diguèrem en l'article que hem esmentat i se'ns ha ratificat plenament: «No farien mai colònies escolars. Què se'ls en dona a ells de la cultura, de la salut i de l'escola per a tothom. Ells no donen mai res. Si donen alguna cosa és esperant-ne *el rèdit*».

Però cal que el poble ho sàpigui. Cal dir-li i repetir-li. Cal que vegi qui són els que volen el seu bé i els qui no.

I al poble ens adrecem perquè així exigeixi el que certament no li volen donar. I perquè així tregui la careta a tots aquests falsos predicadors d'obra social, d'obra cristiana, que s'aixopluguen a «Acció Comarcal».

Aquests dies s'ha parlat del Sr. Llord com un dels possibles candidats, no ja a l'Alcaldia de Tàrraga, com es deia dies endarrera, sinó que per quelcom més important.

No sabem el que hi hagi de cert. El que sí sabem però — «Acció Comarcal» ens ho deia en la seva última edició — és que el Sr. Llord, juntament amb el Sr. Balcells, Segarra i algun altre, tenia d'intervenir en la confecció de candidatures de dretes d'aquesta circumscripció.

Al no tenir cap altra foto del Sr. Llord, ens hem vist obligats a fer-ne una reproducció de la que va publicar «Crònica Targarina» l'any 1930. El que vagi el senyor Llord al costat del Borbó, no vol dir res. Era llavors Alcalde de Reial Ordre, i ho fou per allò de la «mula».

Ja tenim l'Escola d'Arts i Oficis

La veritat és que quan després de l'apat en honor dels artistes targarins, el Sr. Oliveras ens va dir que posaria tot el seu interès per aconseguir-la, i nosaltres publicàrem un article fent ambient per a què així pogués ésser, no ens podiem pas pensar que tot anés tan ràpidament.

Però aquesta vegada la realitat ha anat més enllà de les esperances. I ha estat per bé de Tàrrrega i dels que la tenen de fer gran: Els obrers.

Parlem d'aquests perquè precisament una Escola d'Arts i Oficis, com molt bé es desprengué de la conferència del Sr. Angel Oliveras, que per cert ell també se'n volgué considerar, és una escola dedicada als obrers.

Ja veieu, doncs, si té d'ésser gran la nostra alegria al poguer dir avui als nostres lectors, el que tot Tàrrrega diu amb cara de satisfacció: Ja tenim l'Escola d'Arts i Oficis.

Nosaltres que entenem que la cultura és el que enlaira els pobles, nosaltres que en pro de la cultura en totes les seves formes i manifestacions hem lluitat sempre, ens en sentim joiosos, satisfets tant o més que ningú.

Ja la tenim, doncs, amics, i ara és l'hora en què en possessió del que anhelàvem, cal que no ho malmetem; cal que ho cuidem amb amor i no hi escatimem l'apoi, per a què l'anhel assoleixi la totalitat de la seva plenitud. Els uns, que són els que en treuran un profit més directe, amb la seva assistència. Els altres, amb aquella col·laboració que fa que les coses coneguin l'èxit més rotunde.

Estem segurs que així serà, perquè nosaltres hem pogut saber d'una manera indubitable, el que interessien les coses de la cultura al nostre poble, als nostres treballadors.

I ara per acabar aquestes quatre ratlles escrites encara sota l'emoció d'una cosa tan gran com ha estat la consecució d'aquesta escola per a Tàrrrega, volem dir unes paraules d'agraïment, que altres dies podrem encara més exterioritzar.

Agraïment a la República: La República que a Tàrrrega ens ha fet justícia. Ahir era la subvenció per uns grups escolars. Avui l'Escola d'Arts i Oficis, donada en condicions tan excepcionals i perquè han vist que ens la mereixiem. Agraïment al Ministre d'Instrucció Pública, Sr. Barnés, que malgrat les dificultats que hi havia per la concessió de l'Escola, es va deixar convèncer—bell mèrit certament—davant de les explicacions del fet.

Agraïment a tothom que hi ha contribuït en un sentit o altre, però agraïment que pren un relleu especial en parlar del Sr. Angel Oliveras.

Ell, sota la seva responsabilitat i amb el seu prestigi, és el que ho ha pogut lograr tot, i allí on

ha trobat dificultats les ha superades i allí on ha trobat un obstacle, l'ha vençut. Ell avui és esperit i ànima de l'Escola.

L'Escola que ja tenim i aviat estarà en marxa i que en el cor de tots serà l'Escola d'Arts i Oficis, Angel Oliveras.

Escola d'Arts i Oficis de Tàrrrega

Anunci Oficial

Aquesta Direcció, com a Delegada del Govern de la República per a organitzar i dirigir aquesta Escola d'Arts i Oficis, obre un concurs per a la designació de Professors meritoris per a convalidar-se a Professors Auxiliars interins, amb la dotació anyal de dos mil pessetes, corresponents a les ensenyances següents.

Dibuix linial.

Aritmètica, Geometria, Pràctiques i Elements de Construcció.

Gramàtica i Caligrafia,

Agricultura.

Mestre de taller, Metal·listeria Artística i Forja.

Els aspirants deuen dirigir les instàncies sol·licitant el nomenament a l'Il·lustríssim Sr. Director de l'Escola d'Arts i Oficis d'aquesta Ciutat, que deuran presentar a la Casa Consistorial de la mateixa, de 18 a 19 hores, des del dia d'avui fins el 6 inclusiu del mes de Novembre proper, en els dies hàbils.

La instància deura extendre's en paper del timbre de l'Estat, de la classe vuitena, o sia de 1'50 pessetes o reintegrar-se amb pòlissa d'aquesta quantia, i un timbre municipal de 1 pesseta.

Certificació de naixement.

A la instància acompanyaran els sol·licitants els títols o certificats dels estudis que acreditin el coneixement de la matèria a qual ensenyament aspirin.

Dintre poc s'obrirà nou concurs per a proveir el Professorat corresponent a altres assignatures.

El que es fa públic per a general coneixement.

Tàrrrega, 26 d'Octubre de 1933.—El Director i Delegat del Govern de la República, Angel Oliveras Guart.

MATRÍCULES

S'adverteix a tots els qui desitgin matricular-se en aquestes assignatures, que poden dirigir-se des del dia 1 al 15 de Novembre, a Casa la Ciutat, de 6 a 7 de la tarda, de tots els dies feiners.

Moralitat administrativa

Hi ha un principi en tota mena d'administracions públiques, que no pot ésser vulnerat. És el que es refereix a la completa separació dels que administren, dels proveïdors, concursants i contractistes amb la Corporació que representen, en determinats serveis, obres o actes.

Així, a un regidor d'Ajuntament, no li està bé, d'ésser a la vegada, agutzil, secretari, metge o farmacèutic titular i pagat amb fons del poble que l'ha portat a l'administració de la cosa pública.

Clar, que si té una sensibilitat un xic afinada no serà tampoc adjudicatari d'obres de cap classe, que concursi o contracti el mateix Ajuntament, però això és una cosa que depèn de la frescura de qui ho intenti.

A vegades, genteta d'aquesta, que per començar, ha seguit tota una gama de partits polítics, i si han combregat amb ideals esquerristes, l'anunci d'unes obres, els fa acceptar una doctrina completament diferent a la que sortiren elegits, es valen de dependents o d'apoderats-administradors, per aconseguir les seves trapelleries, i si endemés compten amb un Ajuntament que saben farà els ulls grossos, i no es cuidarà d'esbrinar si el nou concursant és tal classe de comerciant i si paga la contribució corresponent, el resultat pot ésser excel·lent.

El cas d'aquell poble, que volgué embellir un carrer, i a l'efecte resolgué l'Ajuntament instal·lar-hi unes faroles. Que posat a subhasta les obres, un conseller a la vegada industrial, oferí preus més barats que els altres que les pretenien, però a l'anar a efectuar-les, intentava posar-hi un fil que no s'ajustava a les condicions subhastades, i que

gràcies a la protesta d'un ciutadà, fou possible evitar-ho, no podem permetre que pugui prosperar a la nostra ciutat. El «truco de l'enterro» amb què és conegut, no pot tenir una segona edició.

L'home que per disciplina, per defensar una ideologia política, accepta l'honorós càrrec de Conseller, ha d'estar completament separat, ha d'acceptar amb ell el sacrifici de renunciar als beneficis que un contracte amb el municipi li pogués proporcionar.

Es aquest un principi que convé aplicar a tot arreu i fer-ne memòria, quan s'anuncien noves obres i contractes amb l'Ajuntament. No per res, no; tan solament perquè no hi hagi algun conseller, que sense voler les demani.

Al millor, però, el nostre advertiment, ja haurà fet tard.

Ens interessa fer constar una cosa que tots els assistents al miting d'Acció Catalana (ara ens adonem que ens hem descuidat de parlar-nell!) podran corroborar. Fracassada l'entesa d'esquerres a Barcelona, ara els Srs. d'Acció Catalana i de «L'Opinió» no saben com fer-ho per fer veure que no volien anar amb l'Esquerra.

El fet és, però, que l'Esquerra no ha volgut anar amb aquells senyors. Ben clar demanaven fer l'entesa els Srs. Domingo, Amella, Esteve i fins i tot el mateix senyor Hurtado, encara que ja va començar a dir que hi havia dificultats.

Ben clar i públic fou el refús de l'Esquerra. I llavors, reprengueren immediatament les «grans» campanyes dels d'Acció Catalana i «L'Opinió».

Gil Robles, l'home que amb les seves paraules ha dit i ha fet dir «Muera Catalunya», ha estat glorificat per la gent de la Lliga.

No cal res més. Sabem prou bé tots, que si mil motius més no hi haguessin, per aquest solament la Lliga coneixeria la derrota.

Els catalanistes ja saben el seu deure.

Fàbrica de gel

Marius Amigó

Avinguda Catalunya

Ramon Novell

Fàbrica de Gasoses

TARREGA

LES GANGUES

CAMISERIA I GÉNERES DE PUNT

TARREGA

EL VOT DE LES DONES

A mesura que s'atancen les eleccions, el fantasma del vot femení desapareix, i aquelles alegries desmesurades de la gent de dreta, que comptaven amb els vots de les dones i familiars pròpies, i amb els dels republicans i esquerrans, s'esfumen totalment.

Majorment hem de doldre, la poca educació política de les dones, car són excepció les que van, ni mitjanament enterades del que és una actuació pública, però si moltes no saben per elles soles, com han de determinar-se, tenen els millors consultors en llurs familiars i els més íntims, sens necessitat d'haver d'acudir a directors espirituals —planta exòtica que uns anys de predomini jesuític feu créixer a la nostra terra— i és de creure i creiem fermament, en el seu alt sentit de les coses i en la reflexió i instint que les guia en tots els problemes que se'ls presenten.

L'exageració dels programes dretistes, els esgarips i l'estripar-se les vestidures tractant de la religió, millor les posa en guàrdia que no les convencen. Elles saben, les que són religioses, com la República ha respectat i respecta les seves creences i no posa trabes de cap classe, en l'exercici dels seus deures espirituals.

A més, la República ha reconegut a totes el dret al sufragi, com a electores i elegibles, que en el règim anterior, en virtut d'un egoisme o d'un privilegi mal entès, únicament en disfrutaven els homes; quan per la condició humana, tant pertanyen a un com a altre sexe.

La República les ha igualades políticament i civil a l'home. Els ha obert les portes de totes les carreres.

Tots aquests drets i aventatges, escauen defensar-les a un partit essencialment demòcrata, però que fan mal d'ulls als partits reaccionaris i d'avant-guerra com la Lliga i els tradicionalistes. Mai per mai, en cap miting de la Lliga s'havia parlat de sufragi femení, si no era per fer-hi broma a les seves espatlles, i n'obstant ara es diuen els grans defensors d'una causa que no els havia preocupat mai.

Han estat els partits essencialment republicans i ha estat la República, no generosa, però si justa, la que ha concedit el títol de ciutadanes, a les dones.

La paraula ciutadà vol dir no res menys que la persona que disfruta de tots els drets civils i polítics, que cèlula de l'Estat, no està subordinada ni depèn de ningú més. Quan els temps de l'imperi Romà, era una paraula que servia per distingir

els homes lliures dels esclaus, i aquesta esclavitud política havia arribat fins als nostres temps en la forma d'homes lliures i dones sense cap intervenció ni interès en les coses comuns.

No podia dir-se ciutadana la dona que depenia del marit, fins en els actes propis de la seva vida civil, que era equiparada als presidaris que com ella no intervenen en l'engranatge de l'Estat, que era tractada com una menor d'edat, com una incapaç que no podia valdre's per ella mateixa, quan casada, si abans no obtenia el plàcet del marit.

Dels benifets als quals tenien dret, però havem de convenir que els ha reconegut la República, en volen treure punta els partits reaccionaris. Els partits contraris de la intervenció política de la dona, que solament la volen mestressa de la llar, pretenen aprofitar-se dels seus vots explotant un sentimentalisme clerical, tronadet i passat de moda, i que és d'esperar que amb una mica més de temps i de cultura, serà un resort que no podran aprofitar més.

Les primeres eleccions, les eleccions del 19 de Novembre, no seran res més que el triomf de la gran democràcia espanyola, amb els postulats de llibertat i d'igualtat que ella mateixa s'ha donat, i per tant el triomf dels partits autènticament demòcrates, que en una sublimació i extensió del sufragi, sortiran elegits amb els vots dels ciutadans i ciutadanes espanyols.

Cambó fou ministre de finances d'aquell govern de la monarquia que sostingué la guerra del Marroc. «El nervio de la Guerra», va posar un periòdic madrileny, sota la foto d'en Cambó.

Pot haver-hi, doncs, una sola mare, que permeti que es pronncii aquest nom fatídic de Cambó.

Sabem que no. I que les dones precisament, a Cambó acabaran d'arreconar.

Imp. «Crònica Targarina» - Telèfon 122 - Tàrrrega